

Asia: VN/34059/2021

Lausuntopyyntö luonnoksesta hallituksen esitykseksi toisen asteen koulutuksen kehittämishankkeeseen liittyvistä säädösmuutoksista

Lausunnonantajan lausunto

Voitte kirjoittaa lausuntonne alla olevaan tekstikenttään

SASKY koulutuskuntayhtymä on Suomen 13. suurin ammatillisen koulutuksen järjestäjä, joka toimii kolmen maakunnan alueella Pirkanmaalla, Satakunnassa ja Keski-Suomessa. Lisäksi SASKY koulutuskuntayhtymä on toiseksi suurin Tampereen ammattikorkeakoulun (TAMK) omistaja. Vuodelle 2022 ammatilliseen koulutukseen on opetus- ja kulttuuriministeriö myöntänyt SASKY koulutuskuntayhtymälle tavoitteelliseksi opiskelijavuosimääräksi 3849.

SASKY koulutuskuntayhtymän jäsenkunnat ovat Huittinen, Hämeenkyrö, Ikaalinen, Juupajoki, Keuruu, Kihniö, Kokemäki, Multia, Mänttä-Vilppula, Parkano, Punkalaidun, Ruovesi ja Sastamala. Tämän lisäksi SASKY koulutuskuntayhtymällä on oppilaitos Tampereella. SASKY koulutuskuntayhtymä ylläpitää yhdeksää oppilaitosta; Ammatti-instituutti lisakkia, Huittisten ammatti- ja yrittäjäopistoa, Ikaalisten kauppaoppilaitosta, Ikaalisten käsi- ja taideteollisuusoppilaitosta, Karkun kotitalous- ja sosiaalialan oppilaitosta, Mäntän seudun koulutuskeskusta, Tampereen palvelualan ammattiopistoa, Tyrvään käsi- ja taideteollisuusoppilaitosta ja Vammalan ammattikoulua. Lisäksi SASKY koulutuskuntayhtymä järjestää yleissivistävää koulutusta Ikaalisten lukiossa, Pirkanmaan aikuislukiossa, Ruoveden lukiossa, Petäjä-opistossa (kansalaisopisto) ja Ylä-Satakunnan musiikkiopistossa.

Opiskelijoita SASKY koulutuskuntayhtymässä on noin 7400. Henkilöstöä on noin 520, joista opetushenkilöstöä 70 %. Toimintatuotot vuositasolla on noin 44 miljoonaa euroa ja kiinteistöjen kokonaisuudessa on noin 100.000 m².

SASKY koulutuskuntayhtymällä on ammatillisten tutkintojen ja koulutusten järjestämislupa. Järjestämislupa sisältää myös laajennetun oppisopimuskoulutuksen, työvoimakoulutuksen sekä

vankilaopetuksen koulutustehtävät. SASKY koulutuskuntayhtymä tarjoaa laajalla toiminta-alueellaan kokonaisvaltaisia koulutuspalveluita opiskelijoille ja yritys- ja elinkeinoelämän sidosryhmille.

Opetus- ja kulttuuriministeriö asetti 21.10.2021 kehittämishankkeen, jonka tehtäväksi annettiin valmistella hallituksen esitys turvaamaan toisen asteen koulutuksen saavutettavuutta tilanteessa, jossa alueiden väliset väestölliset erot kasvavat. Kehittämishankkeen tavoitteena on turvata laadukas toisen asteen koulutus kehittämällä lukioiden ja ammatillisen koulutuksen yhdistelmäopintoja. Lisäksi painopisteenä on rahoituksen yksinkertaistaminen ja järjestämislupien sisällä toteutettavien koulutusten mahdollisuuksien lisääminen. Kehittämishankkeelle nimettiin ohjausryhmä, hankeryhmä sekä laaja-alainen seurantaryhmä. Hankkeen toimikausi on 21.10.2021 - 23.6.2022.

Ammatillisen ja lukio-opintojen yhdistäminen on kannatettavaa niille opiskelijoille, joiden tähtäimessä ovat mm. korkeakouluopinnot, tai jotka kokevat tarvitsevansa kyseisiä opintoja tulevaisuuden työelämässä. Opiskelijalla tulisi olla mahdollisuus joustavasti valita niitä lukiokoulutuksen kursseja, joista hänellä on hyötyä jatko-opintoja ajatellen.

Samaan aikaan tehdään hallituksen parlamentaariseen uudistukseen sisältyvää jatkuvan oppimisen kokonaisuutta. Tärkeää on, ettei kehittämishanke vaaranna rahoituksellisesti ammatillisen koulutuksen perustutkintojen, ammattitutkintojen ja erikoisammattitutkintojen toteuttamisesta, joilla on merkittävä tehtävä jatkuvan oppimisen näkökulmasta. Ammattitutkintoja ja erikoisammattitutkintoja suorittaa pääsääntöisesti muut kuin oppivelvolliset. Näiden rahoitusta tulee vahvistaa. Jatkovaa oppimista tukee opiskelijan mahdollisuus suorittaa tutkinnon osia.

Huolena on erityistä tukea tarvitsevien opiskelijoiden rahoitus, joka tulee pitää vähintään nykyisen suuruisena. Ammatillisessa koulutuksessa opiskelee opiskelijoita, jotka tarvitsevat henkilökohtaista tukea ja ohjausta. Tämä mahdollistaa ko. opiskelijoiden opintojen etenemisen ja mahdollisuuden saada opintonsa loppuun siirtyäkseen työelämään.

Oppivelvollisista saatavan perusrahoituksen nosto on hyvä asia. Tämä tulisi toteuttaa kaikkien opiskelijoiden kohdalla. Mikäli perusrahoituksen painotusperusteista luovutaan, on tärkeää, että saatavalla rahoituksella on kannattavaa kouluttaa kaikkia tutkintotyyppisiä.

Pidämme hyvänä myös oppivelvollisten rahoituksen uudistamishdotuksessa sitä, että rahoitus määräytyisi toteuman perusteella. Määräytymisperusteena käytettävät toteumatiedot kahden vuoden takaa ovat kuitenkin liian vanhaa tietoa rahoituksen perustaksi.

Jatkuvan oppimisen rahoituksen uudistuksessa on tarkoitus luopua TUVA-koulutuksen sekä opiskelunvalmiuksia tukevien opintojen painotusperusteista. Molemmat vaativat jatkossakin oman painokertoimensa säilyttämisen.

Pidämme tärkeänä, että koulutuksen järjestäjillä on riittävän ajoissa nähtävänä ennakkolaskelmat, joista selviää yksittäisen koulutuksen järjestäjän rahoitustason muutosvaikutus.

SASKY koulutuskuntayhtymä painottaa, että rahoitus tarvitsee uudistamista. Se tulee kuitenkin tehdä kokonaisuutena niin, että oppivelvollisten ja jatkuvan oppimisen rahoitusta kehitetään rinnakkain, ristikkäisvaikutukset huomioiden. Lisäksi on tarkasteltava koko toisen asteen rahoitusta ja erityisesti kehitettävä lukiorahoitusta huomioiden järjestäjäverkon vahva uudistamistarve sekä huomioiden tulevaisuuden peruskoulun päättävien ikäluokkakehitys. Lisäksi on vahvistettava toisen asteen ammatillisen koulutuksen ja lukiokoulutuksen pedagogista yhteistyötä.

Toisen asteen kehittämislinjaukset pitää tehdä harkiten ja antaa nykyisille organisaatioille mahdollisuudet viedä jo aikaisemmin tehnyt muutokset rauhassa käytäntöön (mm. uudistunut ammatillinen koulutus reformin myötä). SASKY esittää, että toisen asteen kokonaisuuden kehittäminen tulisi kirjata seuraavaan hallitusohjelmaan sekä toteuttaa seuraavan hallituksen aikana. Kehittämisen tulee palvella tasavertaisesti sekä ammatillista että lukiokoulutusta. Ammatillisen koulutuksen rahoitusta pitää kehittää oppivelvollisia ja jatkuvaa oppimista tukevana kokonaisuutena.

Yksi merkittävä esitys on, että kaksoistutkinto tulisi mukaan yhteishakuun omana hakukoodina. SASKY kannattaa tätä uudistusta välittömästi. Samanaikaisesti pitäisi pohtia, onko pakollista suorittaa viisi ylioppilaskirjoituksen pakollista ainetta vai voitaisiinko palata neljän kirjoitettavan aineen kokonaisuuteen.

Lukiolaissa käyttöönotettavaksi ehdotettu ”yhdistelmäopintojen aineenopiskelija”- määritelmä on myös hyvä uudistus. Sen avulla on mahdollista kehittää toisen asteen opintojen kokonaisuutta. Kun tavoitteena on, että vähintään 50 % ikäluokasta suorittaa korkeakoulututkinnon, mahdollistavat lukion tarjoamat yhdistelmäopinnot ammatillisen koulutuksen jatko-opinnoista kiinnostuneille opiskelijoille kevyemmän väylän, ilman ylioppilastutkintotavoitetta, saavuttaa korkeakoulujen edellyttämä yleissivistävien opintojen taso. Toisaalta vastaavan statuksen mahdollistaminen lukion opiskelijoille saattaisi edesauttaa lukion opiskelijoita suorittamaan ammatillisen koulutuksen opintoja. Näihin toteutuksiin tulisi toteutumisen varmistamiseksi liittyä myös rahoituksellinen elementti.

Ehdotuksen mukaan oppivelvollisuuskoulutuksen rahoituksessa perusrahoituksen osuus nousisi 70 prosentista 80 prosenttiin, suoritusrahoituksen osuus laskisi 20 prosentista 10 prosenttiin ja vaikuttavuusrahoituksen osuus olisi nykytilan mukainen 10 prosenttia. SASKY koulutuskuntayhtymä

kannattaa kyseistä esitystä, sillä edellytyksellä, että kokonaisuutena ammatillisen koulutuksen rahoitus ei laske huomioiden ikäluokkakehityksen.

Oppivelvollisuuden nousun myötä lukioiden opinto-ohjauksen ja erityisopetuksen tarve on selkeästi lisääntynyt. Jatkossa kun oppivelvollisuuden piiriin kuuluvien opiskelijoiden kokonaismäärä kasvaa, samalla lisääntyy myös erityisen tuen ja ohjauksen tarve. Lakikokonaisuuksissa ei oteta kantaa näistä syntyviin kustannuksiin. Erityisen tärkeää on myös, että opiskelijahuoltopalvelut, jotka ovat oppilaitosten sijaintikuntien vastuulla, järjestetään lainmukaisesti säädettyjä mitoituksia noudattaen.

Rautanen Riitta
SASKY koulutuskuntayhtymä